

Dosarul nr. 3ra-1240/23
2-22164839-01-3ra-22122023

Prima instanță: Curtea de Apel Chișinău (V. Negru, E. Palanciuc, I. Dutca)

Î N C H E I E R E

20 martie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența
Președinte, judecător
judecătorii

Stela Procopciuc
Ion Malanciuc
Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului depus de Kim Molodean, reprezentat de avocatul Vadim Banaru,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Marina Tauber și de Kim Molodean împotriva Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova cu privire anularea pct. 3 din Dispoziția nr. 42 din 13 octombrie 2022,

împotriva hotărârii din 11 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea,

c o n s t a t ă :

La data de 10 noiembrie 2022, Marina Tauber și Kim Molodean au depus la Curtea de Apel Chișinău cerere de chemare în judecată împotriva Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, în temeiul prevederilor art. 12 și 191 alin. (2) din Codul administrativ, solicitând instanței anularea pct. 3 din Dispoziția nr. 42 din 13 octombrie 2022 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, ca fiind contrară legii (f.d. 4-23).

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamanții Marina Tauber și Kim Molodean au indicat că, la data de 13 octombrie 2022 Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova a emis Dispoziția nr. 42.

Potrivit pct. 1 din Dispoziție, s-a constatat apariția situației excepționale - situație de alertă pe piața energiei electrice din Republica Moldova.

Au indicat că, potrivit pct. 3 din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale s-au stabilit următoarele derogări de la legislația în vigoare:

„3. În conformitate cu art. 4 și 19 din Legea nr. 26/2008 privind întrunirile, în vederea asigurării ordinii publice și accesului la libera circulație pe drumurile publice, la căile de acces și evacuare către instituțiile publice precum și în scopul

asigurării unei reacții prompte la situațiile ce necesită intervenții de urgență precum apariția unor riscuri la securitatea națională:

3.1. se interzice desfășurarea întrunirilor cu blocarea benzilor de circulație și/sau a arterelor de transport ori a căilor de acces și evacuare către instituțiile publice, cu excepția zilelor nelucrătoare, când aceste întruniri pot fi desfășurate pe o perioadă de cel mult patru ore din momentul începerii întrunirii.

3.2. pentru aplicarea prevederilor art. 21 alin. (2) din Legea 26/2008, dacă în timpul desfășurării întrunirii unii participanți încalcă ordinea publică sau prevederile art. 8 din Legea 26/2008, poliția îi poate îndepărta pe aceștia și fără implicarea organizatorului, în cazul inacțiunii acestuia.

3.3. pentru aplicarea prevederilor art. 21 alin. (2) din Legea 26/2008, dacă în timpul desfășurării întrunirii au loc acțiuni prin care se încalcă ordinea publică sau prevederile art. 8, poliția poate cere organizatorului sistarea imediată a întrunirii și fără implicarea reprezentantului autorității publice locale.

3.4. prevederile art. 22 alin. (1), (2) și (3) din Legea 26/2008, pot fi aplicate de către poliție și fără implicarea organizatorului sau reprezentantului autorităților publice locale.”

Reclamanții au invocat că, prin aprobarea pct. 3 din Dispoziția Comisiei pentru Situației Excepționale nr. 42 din 13 octombrie 2022 sunt instituite restricții ale unui drept fundamental – dreptul la libertatea întrunirilor, garantat atât de Constituția Republicii Moldova cât și de art. 11 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului.

Au susținut că, sunt direct vătămați în dreptul lor la libertatea întrunirilor dat fiind că sunt organizatorii unei întruniri pendinte (perioada 18 septembrie 2022 – 31 decembrie 2022), declarată conform procedurilor legale și care este în plină desfășurare, iar punerea în aplicare a pct. 3 din Dispoziția contestată va duce la sistarea sau dispersarea forțată a întrunirii.

Mai mult, reclamanții au remarcat că, încălcările drepturilor, în baza acestei Dispoziții deja au loc.

Astfel, au specificat că la data de 14 octombrie 2022 organele de poliție au intervenit în forță și au dispersat întrunirea, au evacuat forțat corturile de pe bd. Ștefan cel Mare, 105, chiar dacă, ziua de 14 octombrie 2022 este declarată zi nelucrătoare (hramul localității), iar prin dispoziția Primăriei mun. Chișinău în perioada 14 – 15 octombrie 2022 este sistată circulația pe bd. Ștefan cel Mare.

Reclamanții au menționat că, prin adoptarea restricțiilor de la pct. 3 din Dispoziția nr. 42, Comisia pentru Situații Excepționale a încălcat flagrant art. 10 și 11 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, art. 32, 40 și 54 din Constituția Republicii Moldova, Legea nr. 26/2008 privind întrunirile, și-a depășit grav competența legală, acțiuni care sunt susceptibile de condamnarea Republicii Moldova atât de Curtea Europeană a Drepturilor Omului cât și alte instituții internaționale.

Reclamanții au relevat că, la 24 februarie 2022 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr. 41 privind declararea stării de urgență. Motivul stării de urgență a fost declarat conflictul militar din țara vecină, pericolul securității regionale. Parlamentul a acordat competențe Comisiei pentru Situației Excepționale reieșind din prevederile Legii nr. 212/2004 privind regimul stării de

urgență, de asediu și de război. Aceste competențe au fost acordate în vederea soluționării problemelor stringente care reies exclusiv din situația care a generat instituirea stării de urgență.

Au invocat că, starea de urgență a fost prelungită de mai multe ori. Prin Hotărârea nr. 278 din 06 octombrie 2022 a Parlamentul Republicii Moldova, la solicitarea Comisiei pentru Situației Excepționale și Guvernului, s-a prelungit starea de urgență încă pentru 60 de zile. Potrivit notei informative și declarațiilor Prim-ministrului în plenul Parlamentului necesitatea prelungirii stării de urgență a fost dictată de ostilitățile militare din Ucraina, suprapunerea cu criza energetică, potențiala criză a refugiaților, fapte ce pot afecta securitatea națională. De asemenea s-a menționat că anterior atât Guvernul cât și Comisia pentru Situației Excepționale nu și-a depășit mandatul și nu a impus alte restricții ale drepturilor fundamentale, precum dreptul la întruniri etc., principalele amenințări menționate sunt cele legate de posibilele deconectări de la resurse energetice. Nici în raportul Comisiei pentru Situației Excepționale, nici în declarațiile Prim-ministrului din plen nu au fost oferite date și informații prin care s-ar constata anumite amenințări la securitatea națională generate de desfășurarea unor întruniri pașnice.

Reclamanții au remarcat că, la data de 16, 21 și 30 septembrie 2022 au depus declarații prealabile la Primăria mun. Chișinău prin care au anunțat despre desfășurarea unei întruniri pașnice non-stop până la 31 decembrie 2022. Organizatorii au îndeplinit toate cerințele legale, iar întrunirea se va desfășura pașnic. Micile incidente care au avut loc, au fost datorate infiltrării unor provocatori care au scop de a destabiliza și discredita întrunirea pașnică, acțiuni care urmează a fi curmate de organele de poliție.

De asemenea, au susținut că, în pofida celor descrise supra, contrar legislației privind întrunirile și contrar jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, organele de poliție au întreprins măsuri de a sista ilegal întrunirea. Iar, la 14 octombrie 2022, acestea au intervenit în forță și au evacuat corturile instalate pe bd. Ștefan cel Mare, în pofida faptului că potrivit Dispoziției Primăriei traficul pe artera principală a fost sistat dat fiind serbarea hramului localității.

Au considerat că, prin acțiunile sale poliția a încălcat chiar și Dispoziția Comisiei pentru Situației Excepționale din 13 octombrie 2022, fapte care, în opinia reclamanților, vor fi contestate în modul corespunzător și informate toate structurile internaționale.

Reclamanții au relevat că, Dispoziția nr. 42 din 13 octombrie 2022 se referă, în primul rând la unele măsuri ce țin de securitatea energetică a țării, măsuri la care nu au nicio obiecție. Iar, pct. 3 din această Dispoziție nu are nicio legătură cu situația de urgență instituită de Parlament, nu are nicio legătură cu celelalte măsuri impuse de Comisia pentru Situației Excepționale ce țin de securitatea energetică. Restricțiile impuse la desfășurarea întrunirilor sunt total neîntemeiate, abuzive și disproportionale. Aceste restricții vin imediat după briefingul Președintelui Maia Sandu care a dat indicații directe Comisiei pentru Situației Excepționale de a impune asemenea restricții. Indicații care depășesc grav atribuțiile constituționale ale șefului statului.

Au indicat că, prin pct. 3 din Dispoziție se fac derogări inadmisibile de la Legea privind întrunirile. Au fost interzise întruniri cu blocarea străzilor, iar poliția

a obținut dreptul exclusiv de a îndepărta unii protestatari și chiar a dispersa forțat întrunirea, fără implicarea altor autorități.

Reclamanții au considerat că, prin asemenea restricții sunt grav încălcate prevederile constituționale din art. 40 coroborate cu art. 32 din Constituția Republicii Moldova, precum și întreaga jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului, care garantează dreptul la libertatea de opinie și de întrunire, prevăzute la art. 10 și 11.

Totodată, au menționat că prin adoptarea acestor restricții Comisia pentru Situației Excepționale și-a depășit competența legală deoarece nu exista nicio urgență legată de problema întrunirilor, iar aceste proteste pașnice nu amenință nici securitatea națională, nici regională și nu au vreo tangență cu securitatea energetică a țării.

Au subliniat că, în perioada stării de urgență toate instituțiile statului sunt total funcționale, atât Guvernul, cât și Parlamentul. În cazul unor necesități stringente de a amenda legislația cu privire la întruniri, acest lucru este posibil fără nicio piedică cu respectarea procedurilor de legiferare.

În acest sens, Comisia pentru Situației Excepționale nu a motivat nici într-un fel necesitatea impunerii restricțiilor la desfășurarea întrunirilor și nu a motivat caracterul excepțional al acestei măsuri, elemente obligatorii în asemenea situații pentru a evita abuzurile autorităților și încălcarea drepturilor fundamentale ale omului.

Reclamanții au invocat că, prin adoptarea restricțiilor la pct. 3 din Dispoziția contestată Comisia pentru Situației Excepționale a sfidat un principiu de bază care este prevăzut de Codul administrativ și de principiile internaționale – principiul proporționalității.

Astfel, au notat că pct. 3 din Dispoziția nr. 42 restrânge unele drepturi și libertăți ale cetățenilor sau creează premise pentru fentarea drepturilor constituționale ale acestora, ignorând și omițând aplicabilitatea în timp, în pofida testului de proporționalitate statuat expres în art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Au subliniat că, în opiniile expuse, Comisia de la Veneția subliniază importanța principiului proporționalității. Această cerință trebuie să se aplice atât pentru deciziile privind restricțiile de circulație, cât și pentru implementarea lor și măsurilor aferente care pot afecta alte drepturi și libertăți, care pot consta în restricții suplimentare ce pot fi impuse populației în timpul restricțiilor de circulație, ca de exemplu închiderea școlilor sau a companiilor, restricții privind furnizarea de servicii publice sau interzicerea evenimentelor publice, sau activitățile de securitate întreprinse de autorități în acest context. Similar restricțiilor de circulație, toate aceste măsuri trebuie să fie proporționale cu amenințarea și cu iminența acesteia, nu trebuie să aibă o durată mai mare decât amenințarea în sine și trebuie să se aplice doar în regiunile afectate de aceasta. Importanța principiului proporționalității este confirmată de Constituție.

Reclamanții au mai relevat că, Comisia pentru Situației Excepționale nu a motivat în ce măsură competențele ordinare ale executivului sunt insuficiente pentru depășirea situației de criză și în ce măsură sporirea competențelor puterii executive poate compensa deficiența în discuție. Nu a existat nicio motivare care să

reflecte standardul proporționalității, în privința retracțiilor privind manifestațiile publice.

Au concluzionat că prin adoptarea pct. 3 din Dispoziția nr. 42 Comisia pentru Situației Excepționale a depășit limitele constituționale prevăzute la art. 40 din Constituție și art. 11 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului care garantează că, orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire pașnică și la libertatea de asociere, inclusiv dreptul de a constitui cu alții sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale. Având în vedere că, orice ingerință și restricție a dreptului la libertatea întrunirilor trebuie să fie prevăzută de lege, să urmărească un scop legitim și să fie necesară într-o societate democratică. Însă aceste cerințe nu sunt respectate în cazul pct. 3 din Dispoziția Comisiei pentru Situației Excepționale nr. 42.

În final, reclamantii Marina Tauber și Kim Molodean au solicitat anularea pct.3 din Dispoziția Comisiei pentru Situației Excepționale nr. 42 din 13 octombrie 2022.

Prin hotărârea din 11 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Marina Tauber și de Kim Molodean împotriva Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova cu privire la anularea pct. 3 din Dispoziției nr. 42 din 13 octombrie 2022 a Comisiei pentru Situației Excepționale a Republicii Moldova (f.d. 133, 134-144).

În motivarea soluției adoptate Curtea de Apel Chișinău a menționat că prin norma contestată din Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr.42 din 13 octombrie 2022, s-au instituit anumite restricții ce se referă la scopul asigurării ordinii publice și accesului la libera circulație pe drumurile publice, la căile de acces și evacuare către instituțiile publice, precum și în scopul asigurării unei reacții prompte la situațiile ce necesită intervenții de urgență.

Astfel, prima instanță a indicat că, Dispoziția nr. 42 din 13 octombrie 2022 a fost emisă de o autoritate competentă, conform art. 21 din Legea nr. 212 din 24 iunie 2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război.

Curtea de Apel Chișinău a învederat că, dispozițiile contestate, în mod evident vizează situația critică survenită și anume criza în care se află Republica Moldova ce se datorează tuturor fenomenelor economice și tuturor proceselor care au loc în țară, în regiune și la nivel mondial, ce pune în discuție intervenții ferme din partea autorităților competente ale statului, prin acțiuni și măsuri coerente și adecvate pentru a asigura o economie în domeniul produselor economice, care pot implica și restrângeri ale exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți fundamentale.

Prima instanță a accentuat că securitatea statului și a instituțiilor sale democratice, securitatea, inclusiv asigurarea continuă a populației a aprovizionării cu energie electrică, reprezintă interese publice și private vitale care merită și trebuie protejate și care pot conduce la o derogare provizorie de la anumite drepturi ale omului.

Prin urmare, Curtea de Apel Chișinău a notat că aceste măsuri se pot concretiza într-o multitudine de acțiuni specifice prin care autoritatea administrativă este chemată să intervină în aria sa de resort, respectiv aplicarea reglementărilor comerciale specifice perioadelor de stare de urgență, inclusiv

măsurile prompte de modificări normative, care vor veni în susținerea măsurilor anti-criză.

Prima instanță a apreciat ca fiind neîntemeiate alegațiile reclamantilor precum că actul contestat este contrar legii. În acest sens, Curtea de Apel Chișinău a explicat că în cazul existenței unei situații de risc major, cum ar fi în cazul din speță, se pot impune unele limitări ale drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, dar în limitele prescrise de Constituție și de lege. Cu privire la alegerea acestor măsuri, organelor de stat competente trebuie să li se recunoască o largă marjă de apreciere, tocmai ca urmare a faptului că ele sunt confruntate cu o situație de risc cu caracter de noutate și cu o evoluție imprevizibilă.

Curtea de Apel Chișinău a constatat că, la emiterea prevederilor contestate din actul normativ, Comisia pentru Situației Excepționale nu a urmărit scopul de a interzice întrunirile în perioada stării de urgență, ci a adoptat doar reglementări a unor situații ce ar limita unele drepturi ale participanților la întruniri, care au ca scop, asigurarea ordinii publice și accesului la libera circulație pe drumurile publice, la căile de acces și evacuare către instituțiile publice, precum și în scopul asigurării unei reacții prompte la situațiile ce necesită intervenții de urgență.

Prima instanță a evidențiat ca fiind întemeiat argumentul invocat de Comisia pentru Situației Excepționale, precum că, reieșind din specificul stării de urgență, ultima deține pentru această perioadă, în condițiile legii, expres sau implicit prerogative de reglementare, inclusiv prin derogare, a anumitor relații sociale pe durata stării de urgență, în scopul asigurării eficienței măsurilor dispuse de către stat în contextul apariției unor situații imprevizibile.

Curtea de Apel Chișinău a statuat că, prevederile contestate nu restricționează dreptul la libertatea întrunirilor, având în vedere că aceasta doar vine să asigure ordinea publică și accesului la libera circulație pe drumurile publice, la căile de acces și evacuare către instituțiile publice, precum și în scopul asigurării unei reacții prompte la situațiile ce necesită intervenții de urgență.

Astfel, prima instanță a indicat că reușita oricăror măsuri înseamnă că autoritățile statului au nu doar obligația de a realiza o analiză exhaustivă și efectivă a situației de fapt, luând în considerare toate circumstanțele ce pot conduce la alegerea unei anumite măsuri, dar și să "arate" acest lucru în mod public, astfel încât măsurile impuse să fie lipsite de orice aparență de arbitrar sau superficialitate.

În acest context, Curtea de Apel Chișinău a stabilit că Comisia pentru Situației Excepționale întemeiat a intervenit în vederea asigurării ordinii publice și accesului la libera circulație pe drumurile publice, la căile de acces și evacuare către instituțiile publice, precum și în scopul asigurării unei reacții prompte la situațiile ce necesită intervenții de urgență.

Prin prisma prevederilor art. 18 și 30 alin. (2) din Codul administrativ, prima instanță a considerat că măsurile întreprinse de Comisia pentru Situației Excepționale sunt unele rezonabile, dat fiind faptul că ingerința produsă prin ea este proporțională în raport cu pericolul situației care a generat instituirea acesteia, cât și cu scopul urmărit de a asigura o maximă protecție a interesului public în fața unei situații excepționale.

Curtea de Apel Chișinău a reținut că, măsurile stabilite respectă un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul legitim urmărit, fiind compatibile cu prevederile art. 29 din Codul administrativ.

Curtea de Apel Chișinău a indicat că restrângerea exercițiului unui drept sau al unei libertăți fundamentale poate fi reglementată, cu respectarea prevederilor art. 54 din legea fundamentală, potrivit căruia, exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sânt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

La caz, prima instanță a considerat că, la emiterea prevederilor contestate din Dispoziția nr. 42 din 13 octombrie 2022, Comisia pentru Situației Excepționale întemeiat s-a bazat pe analiza situației la nivel național, iar restricțiile impuse au un caracter temporar, dar nu permanent cum relatează reclamantii, fiind determinate de analiza situației creată și evoluția acesteia, precum și în scopul eficientizării măsurilor de combatere a circumstanțelor ce au stat la baza instituirii stării de urgență.

Curtea de Apel Chișinău a făcut referire la concluziile Curții Europene a Drepturilor Omului când ultima a recunoscut că, în instituirea unor restricții aduse drepturilor prevăzute de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, statele se bucură de o marjă de apreciere, în funcție de situația concretă avută în vedere, iar pentru a răspunde existenței unei „crize excepționale fără precedent” o ingerință extinsă asupra drepturilor poate fi acceptată. Curtea de Apel Chișinău a menționat că, deși decizia din 07 mai 2013, pronunțată în Cauza Koufaki și Adedy împotriva Greciei, se referea la o criză financiară care punea în pericol economia națională a unui stat, aceste considerente pot fi cu ușurință reținute și în cazul din speță.

În concluzie, prima instanță a subliniat că în situații excepționale, așa cum este în cazul din speță, instituirea unor măsuri energice, prompte și adecvate gravității situației reprezintă, în realitate, un răspuns al autorităților la obligația prevăzută în art. 47 alin. (1) din Constituție, potrivit căruia statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 13 decembrie 2023, prin intermediul poștei electronice, Kim Molodean, reprezentat de avocatul Vadim Banaru a depus recurs nemotivat împotriva hotărârii din 11 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 147).

Iar, la 22 decembrie 2023, prin intermediul poștei electronice, Kim Molodean, reprezentat de avocatul Vadim Banaru a depus recurs împotriva hotărârii din 11 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului și casarea hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi decizii privind admiterea acțiunii (f.d. 151-157).

În motivarea recursului, recurentul a reiterat circumstanțele de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în cererea de chemare în judecată.

Suplimentar, Kim Molodean, reprezentat de avocatul Vadim Banaru a invocat că prin adoptarea restricțiilor la pct. 3 din Dispoziția contestată Comisia pentru Situației Excepționale a sfidat un principiu de bază care este prevăzut atât de Codul administrativ cât și de principiile internaționale – principiul proporționalității.

Recurentul a susținut că, prin adoptarea acestor restricții Comisia pentru Situației Excepționale și-a depășit competența legală deoarece nu exista nicio urgență legată de problema întrunirilor iar aceste proteste pașnice nu amenință nici securitatea națională, nici regională și nici nu au vreo tangență cu securitatea energetică a țării.

Kim Molodean, reprezentat de avocatul Vadim Banaru relevat că principiile enumerate de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 17 din 23 iunie 2020 pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr. 212 din 24 iunie 2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război și a unor prevederi din Hotărârea Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020 privind declararea stării de urgență, sunt aplicabile și relevante speței descrise, dat fiind că nu doar Parlamentul urmează să aplice cu precauție instituția stării de urgență, dar în primul rând Comisia pentru Situației Excepționale este obligat să aplice acele competențe delegate cu precauție maximă și doar în strictă conformitate cu motivele care au generat starea de urgență, doar în cazuri excepționale când alte măsuri ordinare nu sunt posibile și nu în detrimentul respectării drepturilor fundamentale ale omului. Însă, prin adoptarea pct. 3 din dispoziție Comisiei pentru Situației Excepționale, practic și-a atribuit competența Parlamentului de legiferare, fiind introduse modificări la Legea nr. 26/2008 privind întrunirile. Comisia pentru Situației Excepționale a ignorat toate principiile prenotate, a impus restricții total nemotivate și disproporționate, fiind grav încălcate prevederile Constituției și Convenției europene.

La fel, a indicat că potrivit Opiniei amicus curiae nr. 1020/2021 din 23 martie 2021, adoptate de Comisia de la Veneția, articolul 1 alin. (3) din Constituție prevede că, Republica Moldova este un stat de drept, democratic Unul dintre elementele centrale ale preeminenței dreptului este certitudinea juridică. În concluzie, principiul statului de drept constă din mai multe aspecte care sunt de o importanță esențială și care trebuie asigurate integral. Aceste elemente sunt reprezentate de principiul legalității, separarea puterilor, repartizarea puterilor, drepturile omului, monopolul de putere al Statului, administrarea publică și independentă a justiției, protejarea dreptului la viața privată, dreptul de vot, libertatea de acces la putere politică, supravegherea și participarea democratică în procesul decizional public, transparența guvernului, libertatea de exprimare, de asociere și de întrunire, drepturile minorităților și principiul majorității în procesul decizional politic.

Recurentul a menționat că, potrivit prevederilor Constituționale, ingerința trebuie să fie proporțională scopului urmărit. Luând în considerare faptul că natura restrângerii este criteriul după care se apreciază proporționalitatea acesteia, este importantă ideea că restrângerea trebuie să se facă în favoarea interesului general,

adică să existe circumstanțe în care restrângerea nu ar afecta interesul general, ci i-ar aduce beneficii.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.

Anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

Referitor la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că dispozitivul deciziei a fost pronunțat la data de 11 decembrie 2023. Copia dispozitivului deciziei a fost notificată recurentului și reprezentantului recurentului, prin intermediul poștei electronice la data de 12 decembrie 2023 (f.d. 145).

Cererea de recurs nemotivată a fost depusă la 13 decembrie 2023.

Copia deciziei motivate a fost notificată recurentului și reprezentantului recurentului, prin intermediul poștei electronice, la 20 decembrie 2023 (f.d. 149). Iar, cererea de recurs motivată a fost prezentată la 22 decembrie 2023 (f.d. 151-157).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că la depunerea recursului împotriva hotărârii din 11 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, Kim Molodean, reprezentat de avocatul Vadim Banaru a respectat termenele prevăzute la art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ.

Prin referința din 11 ianuarie 2024, Comisia pentru Situației Excepționale a solicitat declararea recursului ca fiind inadmisibil (f.d. 169-179).

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Kim Molodean, reprezentat de avocatul Vadim Banaru în raport cu actele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 245¹ alin. (1) și (3) din Codul administrativ, recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin. (1) lit. d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.

În sensul art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit. a¹) că, recursul se declară inadmisibil în special când nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹.

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase. Astfel, normele pre citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

Instanța de recurs atestă că motivele de casare, invocate în recurs de către Kim Molodean, reprezentat de avocatul Vadim Banaru, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către Curtea de Apel Chișinău și nu relevă interpretarea contrară a legii și aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural sau că aceasta s-ar baza în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de Kim Molodean, reprezentat de avocatul Vadim Banaru, conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în cererea de chemare în judecată, care au fost analizate minuțios de către Curtea de Apel Chișinău, fiind apreciate în mod corespunzător.

La fel, instanța de recurs subliniază că în cererea de recurs depusă de recurentul Kim Molodean, reprezentat de avocatul Vadim Banaru, împotriva hotărârii din 11 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, nu s-a făcut referire la niciun temei al admisibilității recursului prevăzut de art. 245¹ din Codul administrativ. Aspect care influențează analiza și soluționarea recursului de către instanța de recurs, deoarece respectarea prevederilor legale privind admisibilitatea recursului este esențială pentru validitatea acestuia.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentului la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în prima instanță, în modul în care este garantat de art. 6 §1 al Convenției.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unui asemenea pretins argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten vs

Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, §39). La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 §1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Kim Molodean, reprezentat de avocatul Vadim Banaru.

Conform art. 230 și 246 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Kim Molodean, reprezentat de avocatul Vadim Banaru se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

judecătorii

Ion Malanciuc

Diana Stănilă